

Asia: VN/24846/2023

Valtion tutkimus- ja kehittämisrahoituksen käytön monivuotinen suunnitelma

Yleiset kysymykset

Onko suunnitelmassa ja sen linjauksissa tunnistettu olennaiset asiat?

Suunnitelma keskittyy T&K-rahoituslain tavoitteiden mukaisesti vahvasti yritystoiminnan tukemiseen tähdäten korkean arvonlisän vientiin, kestä-vään talouskasvuun ja tuottavuuden parantumiseen. Hyvin esille noste-tun puhtaan ja digitaalisen kaksoisiirtymän ohella haluamme kiinnittää huomiota toiseenkin hyödyllisen kaksoisvaikutuksen mahdollisuuteen: väestön hyvinvointia ja toimintakykyä vahvistavat innovaatiot voivat parhaimmillaan lisätä tuottavuutta kestävästi sekä vientituotteina että väestövaikutustensa kautta. Tuottavuutta ei synny ilman riittävää, hy-vässä iskussa olevaa työvoimaa.

Miten suunnitelma vaikuttaa sektorinne ja/tai organisaationne toimintaan?

THL:n osalta keskeisinä periaatteina TKI-toiminnalle ovat pitkäjänteinen vaikuttavuus ja ennakointi, tutkimuksen laatu ja globaalien haasteiden tunnistaminen. Suunnitelman kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä, T&K-osaamisen vahvistamista ja tutkimus- ja teknologiainfrastruktuurien merkitystä korostavat linjaukset tukevat näitä periaatteitamme.

Huomiot suunnitelman linjauksiin

Yhteistyö on Suomen T&K-toiminnan vahvuus

Eri osaamisalueiden ja sektoreiden toimijoiden yhteistyö – epämuka-vuusalueelle menoa pelkäämättä – on T&K-toiminnan ehdoton menes-tystekijä. On viisasta ohjata rahoitusta yhteistyöhön kannustavasti. Täl-löin on kuitenkin opittava erottamaan aito, tuottava yhteistyö näennäi-sestä. Lisäksi on huomioitava yksityisten yritysten ja julkisten tutkimus- ja asiantuntijaorganisaatioiden yhteistyössä helposti heräävät kysymyk-set jälkimmäisten toiminnan puolueettomuudesta.

Yritysten kunnianhimoisen T&K-toiminnan lisääntyminen vauhdittaa talouskasvua

- **Yritysten T&K-investoinnit kasvuun**
- **Uusia yrityksiä T&K-toimintaan**

Linjaus on sinänsä hyvä. Muistutamme kuitenkin, että pelkkä yritysten T&K-investointeihin panostaminen ilman tervettä ja työkykyistä työvoimaa ei tuota talouskasvua.

T&K-osaaminen lisääntyy ja T&K-osaajien määrä kasvaa julkisella ja yksityisellä sektorilla tuottavuuskasvun tueksi

- **Uutta tietoa tuottava T&K-toiminta**
- **Tutkijanurat vahvistuvat julkisella ja yksityisellä sektorilla**

Julkisella sektorilla on suuri merkitys T&K-osaamiseen kasvattamisessa. Linjauksessa on ilahduttavasti yksilöity merkittävimmät T&K-osaamista tuottavat julkiset organisaatiot (korkeakoulut, tutkimuslaitokset ja yli-opistosairaalat) ja niiden oman resurssin välttämättömyys kilpaillun ra-hoituksen ohella. Tohtorin tutkintoa seuraava vaihe on pitkään ollut tutkijan uran haavoittuva kohta, jonka huomioiminen ansaitsee erityiskäsitteksen ja näkyi jo tutkimuslaitosten post doc –ohjelmaa koskevassa päätöksessä.

Korkeatasoiset tutkimus- ja teknologiainfrastruktuurit lisäävät Suomen houkuttelevuutta

- **Strategisia vahvuusaloja tukevat infrastruktuurit**
- **Suurteholaskennan kapasiteetin päivittäminen**

Eri toimijoiden yhteisessä käytössä olevat tutkimus- ja teknologiainfrastruktuurit saattavat olla jopa tehokkaimpia T&K-toiminnan vilkastuttajia. Ne lisäävät luontevasti yhteistyötä win-win-asetelmassa. Valtion ra-hoittamien tutkimus- ja teknologiainfrastruktuurien tulee olla avoimia kaikille TKI-järjestelmän käyttäjille kohtuuhintaan. Infrastruktuurien ra-hoituksessa on pyrittävä sekä välttämään päällekkäisyyksiä että turvaamaan toimivien rakenteiden ylläpitokustannukset.

Kansainvälinen yhteistyö ja kansainvälisen T&K-rahoituksen hyödyntäminen lisääntyvät

- **EU:n T&K-yhteistyö**
- **Muu kansainvälinen T&K-yhteistyö**

EU:n T&K-rahoituksen kansallisen vastinrahoituksen asteittainen lisääminen on erinomainen konkreettinen linjaus ja tarkoittaa toivottavasti jo päätetyn lisäyksen kasvattamisesta edelleen. Tämä on ehdoton edellytys mm. digitaalisen kapasiteetin vahvistamiseen ja digitaalisten ratkaisujen kehittämiseen osoitetun EU-rahoituksen kasvattamiselle.

T&K-toiminnan strategiset valinnat rakentavat Suomen tulevaisuuden menestystä

Strategisten valintojen tunnistaminen osallistavassa ja avoimessa pro-sessissa on hyvä ajatus. Etenkin kaksoissiirtymän edistyminen kestäväällä tavalla edellyttää innovaatioiden systeemisten vaikutusten tunnistamiseen perustuvia strategisia valintoja.

Huomiot muihin suunnitelman osioihin:

Mahdolliset huomiot suunnitelman seurantaan (luku 4)

Vaikuttavuuden seurannassa korostetaan tervetulleesti pitkää aikaväliä. Tärkeää on myös hioa mittaristo tarpeeksi yksinkertaiseksi ja erillistie-donkeruita välttäväksi.

Mahdolliset huomiot TKI-toimintaympäristön kehittämiseen (luku 5)

Tässä yhteydessä on mainittava terveys- ja hyvinvointidatan ns. toisio-käytön erityshaasteet. Sote-tiedon toisiokäyttöä säätelevä laki on tutki-japiireissä koettu jopa tutkimustoimintaa lamauttavaksi. Lain vaatimat tietoturvalliset käyttöympäristöt eivät useimmiten käytännössä sovellu esim. genomitiedon hyödyntämisen vaatimaan suurteholaskentaan, ku-vantamistutkimusten analysointiin tai tekoälyavusteisen tutkimuksen tekemiseen. Näiden esteiden purkaminen vaatii sekä pikaisia säädös-korjauksia että panostusta alan infrastruktuureihin. Meidän erityisvas-tuullamme on myös pyrkiä estämään Suomessa tehtyjen ylisääntelyvir-heiden toistaminen eurooppalaista terveysdata-avaruutta rakennettaessa.

Kilpi Terhi
Terveiden ja hyvinvoinnin laitos